

Molenmakersbedrijf
Molema
V.O.F.

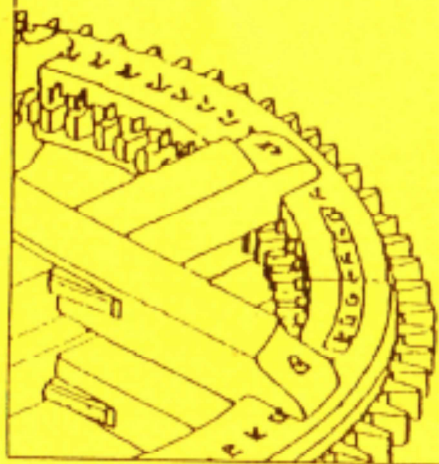

Provincialeweg 4, 9677 TW Heiligerlee

telefoon (0597) 59 16 60

telefax (0597) 59 11 76

mobiel 06 53 22 48 91

MULDERSNIJS

MOLENWERK GROEP OOST-GRONINGEN

1 - 2000

Voor alle Smeed- en reparatiewerk
aan uw Windmolen

J.J. Naaijer

v.h. J.T. Buurma
Voorstraat 26
9696 XH Oudeschans
Tel./fax: 0597-655291

URWERKHERSTELBEDRIJF

A. SCHUTHOF

TEVENS REPARATIE VAN BLAASINSTRUMENTEN

Hoogklei 18
9671 GC Winschoten
Tel.: (0597) 41 56 72

Erkend VNI installateur

Zelf doen
Samen doen
Laten doen
Door Uw

Bezema Sanidromo

Sanitair
Verwarming
Riolering
Dakbedekking

Feiko Clockstraat 162-163

9665 BJ Oude Pekela

Tel. (0597) 612455 - Fax. (0597) 618176

MULDEBSNIJS.

Vereniging Molenwerkgroep Oost-Groningen.
Redactieadres: M.A. de Ruyterlaan 36, 9675 EE WINSCHOTEN
Secretariaat: Wollinguizerweg 152 9541 AV VLAGTWEDDE.
KvK. No. 40037981.

Muldersnijs verschijnt 4x per jaar en wordt mede mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

REDACTIELEDEN:

Gert Ijpma (hoofdredacteur)
Gerda Koster
Bé Oomkens
André Schuthof

Sietske Bezema-Tel
Bas Hoogstraten
Grieto de Vries

BESTUURSLEDEN:

Voorzitter : K. Strijk
Secretaris : H. Bossen
Penningmeester : M. Venhuizen.
Leden : M. Strijkstra-Kalk.
D.Meter.
D.J.Tinga.
J.G.J. Bierhof.

POSTBANK: 3025139

Leemdobben 22, 9551 AR SELLINGEN.

BIOTOOPWACHT:

B.Oomkens. Nassastraat 65. 9675 EN WINSCHOTEN

INSTRUCTEURS:

G.G.I.Koster-Westervaarder, ☎:0597-424045.
K.Strijk, ☎: 0597-416031.
S.Bezema-Tel, ☎:0597612455.
fax 059761817

R.P.Lemminga, ☎ : 0597-591292.
B. Oomkens, ☎:0597-414269.
D.J. Tinga☎:0595-441389.

ILLUSTRATOR:

André Schuthof

De redactie behoudt zich het recht voor om de aangeleverde kopij niet te plaatsen of in te korten.
Veertiende jaargang, nummer 56 – 22 maart 2000.
Volgende kopij voor 1 juni 2000.

Derde Kempische Molendag op zondag 5 oktober 1999

Vervolg van vorige editie muldersnijs.

We waren gebleven bij molen 't Nupke in Geldrop. Hier stelt Hans Tielemans de molen vanaf 1979 wekelijks in werking en heeft al eens beleefd dat tijdens het malen de koningspil 8 cm uit het lood ging staan omdat een van de steenschijflopen niet goed in zijn lager draaide. Mooie ansichtkaarten en een linnen tas zijn hier te koop van deze molen en dan gaat onze rit over de rijksweg A67 tot Waalre en via Valkenswaard stoppen we pas in Dommelen.

Weer een waterradmolen aan de Dommel die luistert naar de naam "Dommelse Watermolen".

Twee gebouwen die deel van steen en deels van hout gebouwd zijn en belegd met rode dakpannen zorgen voor een schilderachtig geheel. Het is eigendom van de gemeente Valkenswaard. Het linker gebouw is woning maar het andere is in gebruik als korenmolen en heeft een winkel.

Er zijn twee koppels stenen die door een geheel houten rad aangedreven kunnen worden.

Om dit te gebruiken voor het malen moest er in de droge zomer van 1995 20 uur gestuwd worden zo verteld hij ons maar als windmolenaars zegt ons dat heel weinig.

De houtwormbestrijding moet nog plaatsvinden. Nadat we kaarten gekocht hebben en foto's genomen hebben gaan we in zuidwestelijke richting langs de Dommelse bierbrouwerij over een weg met flitspalen en radarkastjes.

Maar elke gerichte standerdmolenliefhebber hoort dat toch eens te doen want aan de Ekkerstraat in Bergeijk staat een forse standerdmolen die zeer gaaf bewaard is gebleven en nooit echt verwaarloosd is.

Die is halfgesloten en heeft een houten paraplu maar bij deze zit daaronder nog eens een kleine bergruimte en een stroomvoorziening. (Bij "Den Evert" in Someren loop je er makkelijk onderdoor).

Aan de staart zitten loopschoren en de kap is bedekt met schaliën terwijl de kast blauw is.

De zon is gekomen en bij een ZW wind 4 bft. draait de molen met vier lange halven voor de prins 60 a 70 enden. De kruisarmen in het bovenwiel zijn net als het hekwerk op de roeden een paar jaar geleden vernieuwd.

Beide koppels stenen zijn nog aanwezig en zullen binnenkort weer maalvaardig worden. Ook zal de kap bedekking en het rechterzijgebint vernieuwd worden want de schimmel

is goed te zien!

In de balken zijn vele teksten en inscripties te zien maar niet te lezen. Op de tweede zolder treffen we molenaar Jaap Kuitert en als hij hoort dat wij uit Groningen komen is hij blij dat hij ons treft want hij wil met zijn cursisten eens op excursie en krijgt de gewenste informatie en zo mogen we vangen met de vangtrommel en afzeilen en opzeilen van hem en zo gebeurt het ook want hij wil even naar een cafetaria.

Hij geeft les op deze molen maar ook op de "Sint Antonius" in Kessel en dat is ook een standerdmolen die waarschijnlijk verplaatst wordt.

Behalve een restauratie zal ook de biotoop verbeterd worden.

Deze gemeente is ook eigenaar van de mooiste beltmolens van ons land "De Deen" en de "Grenswachter" in Luijkgestel sinds 1997 maar die draaien nu helaas niet.

In Hamont (B) draait een beltmolen die ook olie kan slaan maar op zondag draait "Holtensmolen" in Deurne toch ook?

Onze plannen worden bijgesteld zodat we langs dezelfde weg terug rijden maar in Waalre de "Aalstermolen" nog even bezoeken, die zonder zeil maar getooid met vlaggetjes 30 enden draait.

Hier zijn de steenschijven, steenspinnen, en op het boverstuk van de

Metalen drijfwerk met houten kammen en staven te zien in de Aalstermolen te Waalre.

koningspil na van gietijzer en zit er onder de kapzolder een extra lager met stau:fervetpot. Toch hebben steenschijven en spoorwiel houten kammen maar de anderen kijken echt hun ogen uit en weten

bijna niet wat ze zien.

In 1904 is de molen

gebouwd maar brandde in 1936 volledig uit zodat volgens idee Chr. Van Bussel dit binnen werk van gietijzer gemaakt is. Bovenwiel en penbalk zijn groot en zwaar uitgevoerd. Een van de twee koppels stenen is niet compleet.

Ook in de "Sint Antonius Abt" te Borkel en Schaft en "Sint Antonius" in Laar bij Weert is zo'n bijzonder binnenwerk te vinden.

Afrit Veldhoven-Zuid, nog even doorrijden en we staan bij een forse beltmolen.

Dit is "De Adriaan" die half wit is en in de 3 m hoge belt een restaurant heeft waar het nu zo te horen groot feest is, omdat het Kempische Molendag is? er zijn mensen uit Groningen die hier rondkijken? Gemalen wordt er niet meer en daarom draait de molen voor de prins en ondanks dat de molen

aardig ingebouwd is en er wat bomen bij staan zijn er geen zeilen voorgelegd. De vlucht is 25,50 m. Hier bevindt zich een reguleur die op beide koppels stenen aangesloten kan worden.

Op de maalzolder bevindt zich een bar compleet met een krukken en een tap, maar die testen we toch maar niet!!

Op elke zolder is tapijt gelegd en op de luizolder hangt een losse schijfloop met een lamp erin!

De gaande werken zijn zwart geschilderd maar delen ervan zijn toch groen, rood en geel geschilderd.

In de kap draait een korte bovenas die van Enthoven afkomstig is en deze is in een zware penbalk gelagerd. De vlaamse vang loopt helaas aan en wordt bij deze en vele anderen in deze streek bediend met een

Molen "De Adriaan"

vangtrommel en zo heeft ook deze molen een engels kruierwerk.

Die tap, tapijt en restaurant zijn in 1957 gerealiseerd door de fam. de Jongh die nog steeds eigenaar is maar ook molenmaker is en zelf zonder subsidie "Sint Jan" in Oerle heeft gebouwd.

Mark wijst ons nog even op de Peelandse Molendag die volgend jaar op de eerste zondag in oktober gehouden wordt want dan zal hij met "Holten's Molen" meedoen. Dit is een forse beltmolen met zowel maalstenen als een olieslagwerk.

Nog even naar Winschoten en Ronald naar de plaats van bestemming gebracht en het is toch later dan de bedoeling 23.00 u.

Ook was deze dag weer gezellig en dus geslaagd.

Molenvrienden doe zeker een keer in het jaar ook zoiets met elkaar, het verstevigt de band die je met elkaar hebt en contact, plezier en kennis met anderen vergroot je zelfs dus niemand wordt minder!

En natuurlijk leest iedereen graag uw verslag in Muldersnijs.

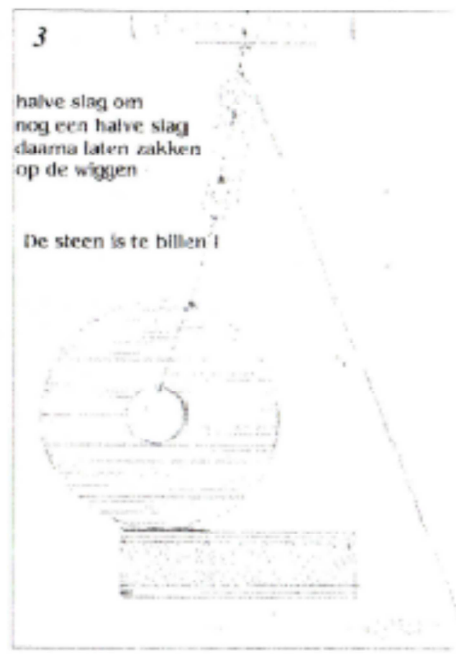
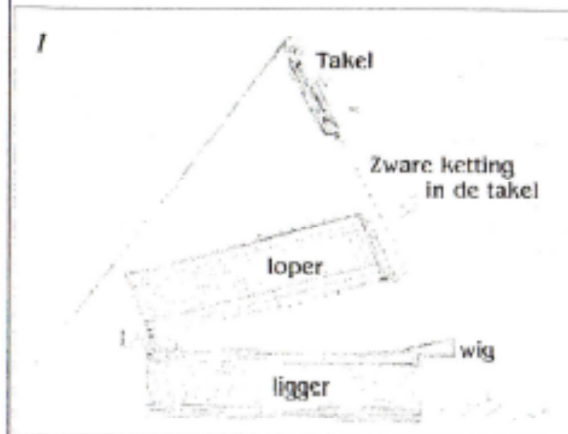
Vriendelijke groeten van DE BENDE VAN VIJF

Bestuurder en Schrijver	Wim van Rheen
Copiloot en Wegwijzer	Gert Ijpma
Mobiele Koffieboon	Jacob Gerkes
Technische Dienst	Cor Gerkes
De Jorge Held	Ronald Scheltens

Het billen van een steen kort beschreven.

Hieronder een tekst met uitleg over het hoe en wat met billen van molenstenen als er geen steenkraan voorhanden is. Deze illustraties zijn afkomstig van R.P. Lemminga, welke ook de tekst voor zijn rekening heeft genomen. Voor meer uitleg over het hoe en wat met molenstenen is natuurlijk contact mogelijk, het liefst op molen "de Dellen" of de "Noordstar", waar uiteraard tekst en uitleg aanwezig is.

Attentie

t Gevraagd:

t
e
n
t
i
e

Molenaars, al dan niet vrijwillig, die ook eens een stukje willen schrijven in Muldersnijs zodat ook de rest van de leden weer eens mee kan genieten met uw molenrariteiten. Het maakt niet uit wat het is, natuurlijk is een opening altijd welkom, dus stuur uw kopij naar:

Gert Ijpma
M.A. de Ruyterlaan 36
9675 EE Winschoten.

Ook telefonisch contact over bepaalde mededelingen is mogelijk, het telefoonnummer is:

06 - 55 79 66 21

Met vriendelijke groet,

Gert Ijpma

Winkel

Naast de bekende boekjes Molens in Nederland in het Nederlands, Duits, Engels en Frans (inkoop bij minimaal 3 stuks f. 5,- per stuk exclusief eventuele verzendkosten, geadviseerde verkoopprijs f. 8,95 per stuk) heb ik momenteel in de aanbieding:

dozen **reuzel** (zacht en hard) à f. 15,- per doos en uitsluitend voor leden van het **Gilde** en leden van de Vereniging **Vrienden** van de Groninger Molens het boek *De Groninger Pelmolen* à f. 27,50 per stuk (1 boek per lid!).

De winkel is alleen open op afspraak (tel.0597-414269)

Bé Oomkens.

HISTORISCHE WERKPLAATS MOLENMAKER WIERTSEMA.

Zoals bekend is de inventaris van de werkplaats van de vroegere molenmaker Wiertsema door de erven aan een daarvoor opgerichte stichting afgestaan. De spullen zijn door diverse vrijwilligers naar Winschoten overgebracht.

Het ligt in de bedoeling de Historische Werkplaats in het pakhuisje bij Molen Dijkstra te Winschoten in het komende voorjaar (op afspraak) open te stellen. Voor het zover is zal er nog wel het een en ander schoongemaakt, geconserveerd en opgesteld moeten worden.

Aan de verschillende molenorganisaties is door het stichtingsbestuur om een bijdrage in de kosten van de voorlopige eerste inrichting en in de jaarlijkse exploitatie gevraagd. Er is 1 bedrag ontvangen op de bankrekening van de Stichting nr.56.05.14.794. Het stichtingsbestuur (p/a Nassastraat 65, 9675 EN Winschoten) is nog op zoek naar sponsors en donateurs.

Bé Oomkens.

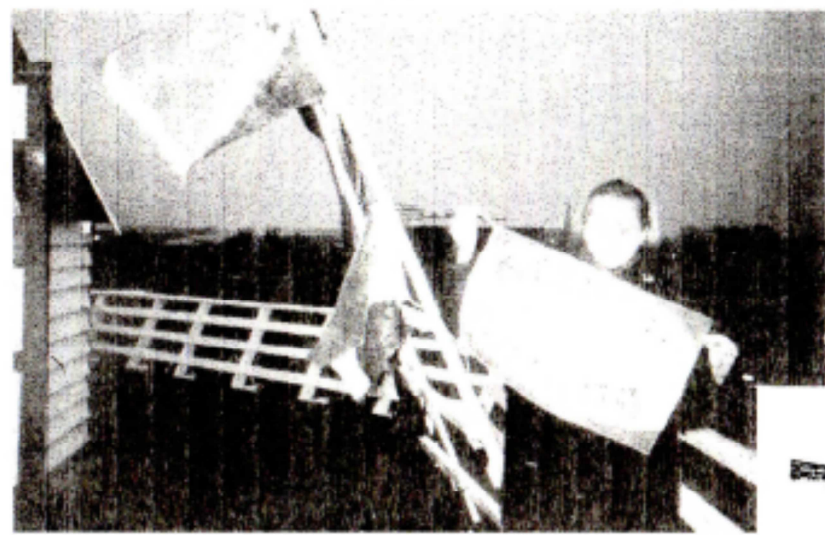
Het molennium

Eindelijk, het is toch zover gekomen, de verandering naar de volgende eeuw. Het was toch een aparte ervaring om deze twee dagen open geweest te zijn. Ikzelf, mede doordat mijn molen nog niet klaar was, was deze twee dagen actief op zowel molen "Dijkstra" als molen "Edens". Oudjaarsdag was niet zo'n geweldig succes, met koud weer, bijna geen wind en af en toe motregen. Ook over de publieke belangstelling konden we deze dag niet naar huis toe schrijven, die was ronduit slecht. Wel hadden we de molens in de molenniumtooi staan, met op molen Edens zelfs een dubbel stel, cok afkomstig van molen Berg.

De Nieuwjaarsdag daarentegen was stukken beter, met genoeg wind om te kunnen draaien, redelijk veel publiek, zo'n 20-30 personen hebben we deze dag gehad, en de zon deed ook een positieve duit in het zakje.

Ook elders uit de provincie kreeg ik de mededelingen dat het al met al een geslaagd feest was, uiteraard had er af en toe iets meer wind kunnen staan, maar dit nemen we maar op de koop toe.

Hieronder tevens nog een toegezonden foto, gemaakt op molen "Adam" te Delfzijl, waarbij nog maar eens duidelijk werd gemaakt dat ze de molen zoveel mogelijk draaiende moeten houden, dus Bert, doe je best!!

Voorjaarsexcursie

Op zaterdag 15 april 2000 is er een excursie naar Zuid-Holland. Wij stellen ons voor om weer met een bus te gaan als er voldoende aanmeldingen zijn. De kosten zullen f 30,- per persoon bedragen.

Het vertrek is bij "molen Berg" in Winschoten, om 07.00 uur vertrekken we. Om een beetje uit de kosten te komen rekenen wij op minimaal 30 personen.

De volgende molens worden bezocht.

- a) "Moerburgermolen" Poldermolen, 8-kant met scheprad 3 meter uit de molen
Zoeterwoude/Rijndijk.
Molenaar de heer Andries Felo. Tel.: 071-5893839
- b) "Grote Molen" Poldermolen, wipmolen met vijzel, vangtrommel
Zoeterwoude/Rijndijk
Molenaar de heer Pieter Hellinga Tel.: 071-5174499
070-4417422
- c) "Hondsdijkse Molen" Poldermolen, 8-kant met scheprad, binnenkruier.
Koudekerk a/d Rijn
Molenaar de heer Gert v. Meteren Tel.: 071-3413637
- d) "Nieuw Leven/De Zwaluw" Korenmolen, Wipmolen met Stelling
Hazerswoude/Dorp
Molenaar de heer Jan v. Akerboom Tel.: 0172-588357
- e) "d'Heesterboom" 8-kant stellingmolen, houtzaagmolen
Leiden.
Molenaar de heer Bert Fort Tel.: 0172-573846.

De heer Andries Felo heeft aangeboden onze gids te zijn gedurende de dag. Dit aanbod hebben van harte aangenomen.

Aanmeldingen voor deelname voor 5 april bij Klaas Strijk Tel.: 0597-41 60 31, Gerda Koster
Tel.: 0597-42 40 45 en Gert Ijpma; Tel.: 06-55 79 66 21

Wij rekenen op een grote deelname.

Met vriendelijke groeten,

Klaas Strijk

Friese molenaarsdag

Onlangs binnengekomen via de post deze aankondiging van de Friese molenaarsdag.

Op 8 april 2000 houdt het Gild Fryske Mounders, tevens afdeling Friesland van het Gilde Vrijwillige Molenaars een molenaarsdag. Deze dag wordt naast de friese molendag in september georganiseerd. De molendag is voor het brede publiek: er zijn dan 50 molens open. De molenaarsdag is voor de collega's en zij die speciale aandacht hebben voor de molens. Er zijn dan een beperkt aantal molens dicht bij.

Het zijn:

1. Koren-, houtzaag- en pelmolen "De Zwaluw" te Birdaard;
2. Poldermolen "de Olifant", molen met 3 vijzels te Birdaard;
3. De "Victor" te Wanswerd
4. Boerenmounts "de Volharding" te Jislum
5. Poldermolen "Klaarklampstermaar" te Sybrandahuis, welke is gelegen in een uniek natuurgebied.

Zoals u ziet, een verscheidenheid aan molens met voor elke molen een eigen detail.

Vanaf 10.00 uur is het mogelijk de molens te bezoeken, dit is tot 16.00 uur mogelijk. De routes liggen klaar in "de Zwaluw". Als men de eigen fietsen meeneemt, kan de route ook fietsend worden afgelegd, dit is zo'n 28 kilometer.

Inlichtingen: Hylke Kloosterman, Tel: 0511 - 422 941.

Met vriendelijke groet,
Sjerp de Jong,
Johanneswald 8
Veenwouden.

Vlagtwedde, 17 maart 2000.

Aan de leden:

Hierbij nodigt het bestuur u uit voor de voorjaarsvergadering op **zaterdag 6 mei 2000**, aanvang 9.30 uur in de kantine van gemeentewerken van de gemeente Pekela, Scholtenswijk 6 te Oude-Pekela.

AGENDA VOORJAARSVERGADERING:

- 1 Opening
- 2 Notulen najaarsvergadering d.d. 2-10-1999.
- 3 Mededelingen.
- 4 Ingekomen stukken.
- 5 Jaarverslag 1999.
- 6 Financieel verslag.
- 7 Verslag kascommissie. (de heer Prenger en mevr Wierenga.)
Benoeming nieuw lid kascommissie.
- 8 Bestuursverkiezing.
Aftredend de heren: J. G. J. Bierhof en M. Venhuizen, beiden herkiesbaar.
De heer D.J. Tinga heeft te kennen gegeven met zijn bestuursfunctie te stoppen.
Namen van eventuele kandidaten kunnen voor de vergadering bij de voorzitter worden ingediend.
- 9 Opleiding
- 10 Maaldagen.
- 11 Excursie.
- 12 P.R.
- 13 Biotoop.
- 14 Rondvraag.
- 15 Sluiting.

Secretaris,

H. Bossen

Biotoop

1. BELLINGWOLDE.

In het vorige nummer maakte ik melding van een brief aan B & W van Bellingwedde over de voorgeschreven herplant van eiken in de tuin van de vroegere molenaarswoning bij molen Veldkamp te Bellingwolde. Burgemeester en wethouders hebben naar aanleiding van de brieven van molenorganisaties de aan de heer van der Wal opgelegde herplant opnieuw in overweging genomen. Het resultaat is dat in plaats van de 5 st. *Quercus robur* "Fastigiata Koster" voor 1 april 2001 5 *Pyrus calleryana* "Chanticleer" die naar verwachting niet hoger zullen worden dan 8 m, moeten worden geplant. Het is voor mij de vraag, waarom het gemeentebestuur van Bellingwolde de heer van der Wal voor het planten van bomen op zijn eigen terrein niet een keuze tussen een aantal aanvaardbare boomsoorten heeft gegeven in plaats van hem dwingend in potjeslatijn e.q. vakjargon voor groenjongens, voor te schrijven sierperen te planten.

2. WINSCHOTEN.

Bij brief van 7 december 1999 hebben burgemeester en wethouders de molenorganisaties, die bezwaren hadden ingediend tegen de bouwvergunning voor een flatgebouw met vier woonlagen op plm. 100 m van Molen Berg, voorgesteld voor alle drie de Winschoter molens de molenbiotoop te formuleren, vervolgens te toetsen aan de thans bekende in voorbereiding zijnde stedenbouwkundige ontwikkelingen en op basis van deze toetsing te komen tot heldere en duidelijke afspraken. Vervolgens zullen deze afspraken door het gemeentebestuur worden gerespecteerd bij de toetsing van bouwplannen en worden verwerkt in de eerstkomende herziening van bestemmingsplannen. Dit was voor de molenorganisaties aanleiding de bezwaarschriften in te trekken, zodat de bouw van beginnen. Omdat we nog niets van de gemeente hadden gehoord en de geruchten over nieuwe ontwikkelingen blijven aanhouden is bij brief van 10 februari j.l. aan het gemeentebestuur geschreven hoe groot de in te stellen molenbeschermingszones volgens de Handleiding Molenbiotoop van de Hollandsche Molen en het Restauratievademecum van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg voor alle drie molens dienen te worden vastgesteld. Hierop is nog geen reactie gekomen. We blijven waakzaam.

Bé Oomkens.

Het molenarchief van de gezamenlijke Groninger molenorganisaties, de vereniging Vrienden van de Groninger Molens, de stichting De Groninger Molen en het Gilde van Vrijwillige Molenaars, afdeling Groningen is verplaatst. Het was voor 1 januari 2000 gehuisvest in het waterschapshuis te Appingedam, maar door de fusie van de waterschappen was daar helaas geen plaats meer.

In het waterschapshuis te Wedde was er gelukkig nog wel plaats. Het gehele archief is door de vrijwilligers Lucas Venema en Anton van Giessen verhuisd. In een kantoorunit achter het waterschapshuis zetelen de heren Vos, Venema en Van Giessen voortaan weer elke dinsdag. Voor de Oost Groningers een gelegenheid om het archief nu eens te bekijken. U moet het wel in 2000 doen, want in 2001 verhuist het molenarchief waarschijnlijk weer mee naar het nieuwe waterschapshuis van Hunze en Aa's naar Veendam.

In het Groninger Molenarchief kunt u allerlei informatie vinden over bestaande en verdwenen molens in onze provincie. Het is wel verstandig van tevoren een afspraak te maken met de coördinator van het Groninger Molenarchief Henk Vos, tel. 0597-532944.

Wist u dat...

- ... molenwerkgroep Oost-Groningen weer een voorjaarsexcursie heeft georganiseerd
- ... we hopen op een geslaagde reis
- ... we deze dag misschien met een bus gaan
- ... we richting Zuid-Holland gaan
- ... er ook een molenaar uit Zuid-Holland hierheen is verhuisd
- ... haar naam Anja Hoogduin is
- ... zij u ook wel het een en ander kan vertellen over wipmolens
- ... zij misschien ook aanwezig is met onze excursie
- ... Winschoten naast 3 verschillende molens ook 3 verschillende molenaars heeft
- ... de een 'goed gestoffeerd' is, de ander een 'deurmat' heeft en de derde nog zit te wachten op zijn 'kamerbreed tapijt'
- ... men in dit geval moet kijken naar de boven- cq onderlip
- ... voor meer van dit soort ongein zich maar eens moet melden in Uithuizermeeden
- ... ook een brutale dame te vinden is op DISCOVERY CHANNEL.
- ... een grote brand molen "de Zwaluw" bijna in de as heeft gelegd
- ... voor meer informatie men elders in deze muldersnijs moet kijken.
- ... er een nieuw pelboek op de markt gekomen is
- ... ook molen "Berg" weer bijna van de partij is.
- ... een ieders inzet in de volgende jaren zeer is gewenst
- ... zodoende MULDERSNISJ altijd weer boordevol wetenswaardigheden kan komen te staan.

Brand in molen Nieuwe Pekela.

Nieuwe Pekela - De korenmolen 'de Zwaluw' van mulder Pot in de Molenstraat heeft de afgelopen nacht in brand gestaan. De aanliggende bedrijfsgebouwen van de graan- en veevoederhandel zijn bij de uitslaande brand ten dele verwoest.

De brandweerkorpsen van Pekela en Stadskanaal slaagden erin het vuur te bedwingen voordat de molen zelf ten onder ging. Vooral de stelling raakte beschadigd, maar de oude graanmolen kon worden gespaard. Wel brandde een deel van het interieur uit. De restauratie van de negentiende-eeuwse ronde stenen bovenkruier, die dateert uit 1891, is na jarenlange voorbereidingen vorig jaar oktober begonnen. In hoeverre de restauratie door de brand wordt bemoeilijkt is onduidelijk.

De molen is al sinds 1925 in eigendom van de familie Pot. De oorzaak van de brand was vanmorgen nog niet vastgesteld. Dat geldt ook voor de omvang van de schade.

Burgemeester M. Schollema kwam vannacht persoonlijk poolshoogte nemen bij de brand, die even na drieën uitbrak. Voor de Pekelder brandweer betekende het dat de spuitgasten

voor de zoveelste keer dit weekend moesten uitrukken. Er is verschillende keren brand gesticht in de leegstaande huizen in de Mauritsstraat in Oude Pekela. Volgens een brandweerman alleen zondag al vijf keer. "We zijn van plan onze bedden daar neer te zetten", sprak hij schamper.

Burgemeester Schollema zegt dat de sloopvergunning voor de afbraakpanden vorige week is afgekomen en dat de huizen nu zo snel mogelijk plat gaan.

Bron: *Hel Streekblad.*

Nog even dit...

Zoals bij een ieder bekend, de zomertijd is weer ingegaan. Daarom wil ik nog even het volgende onder de aandacht brengen. In het komende half jaar zullen er weer veel molens de poorten openen. Zo ook poldermolen "de Dellen" gelegen aan de pastorieweg in Nieuw-Scheemda.

Elke maandagavond van ongeveer 18.30 tot zonsondergang zal de molen draaiende te bewonderen zijn. Het is hier altijd zeer gezellig, menig jonge vrijwilliger is hier ook te vinden, mede doordat Lemminga altijd een hoop te vertellen heeft. Zijn ervaring op molengebied is natuurlijk niet gering, maar ook andere verhalen zijn zeker de moeite waard.

Een ieder is dus komend half jaar, op de maandagavond van harte welkom op "de Dellen", waar altijd een bak koffie en misschien een gevulde pannekoek gemaakt van volkorenmeel gemalen op molen "de Noordstar" klaar staan.

Voor meer informatie kan men natuurlijk altijd contact opnemen met Lemminga, dit onder telefoonnummer: 0597 - 59 12 92.

Ook voor leerlingen is dit een bijzonder fraaie molen, maar dat moet men zelf maar aanschouwen.

Met vriendelijke groet,

Gert.

Nieuw molenboek!

Onderstaande tekst is afkomstig van C.E. van der Horst, welke in het jongste nummer van de nieuwe zelfzwichter dit bericht schreef.

Het in onze provincie voorkomende pellen van gort werd door een groot aantal windmolens beoefend. Heel veel koren- of graanmolens waren destijds voorzien van één of meer pelstenen. De in ons land overal voorkomende korenmolens kregen vooral in onze provincie, een dubbelfunctie. Het werden koren- en pelmolens, dus niet alleen voorzien van maalstenen, maar ook van één of meer pelstenen. De grote vakkundigheid die het pellen met zich meebracht is echter nauwelijks beschreven of vastgelegd voor het nageslacht.

We kennen het voortreffelijke artikel van Hans Weerheym 'De Groninger pelmeulen' in het Groninger Molenboek van 1981. Het nu verschenen boek werd aan hem opgedragen uit waardering voor zijn beschrijvingen en foto's van dit snel verdwijnende ambacht. Verder is er het technische boekje 'De gortpelmolen en het pellen van Gort met den windmolen' door de oud-pelmolenaar P.Havik Hzn., een ooggetuigenverslag uit de jaren 1928-29 van een Zaanse pelmolenaar

Het nieuwe boek met zo'n 75 pagina's in harde geplastificeerde kaft en iets kleiner dan A4-formaat, is ruim voorzien van afbeeldingen. Het begint met de geschiedenis van de pelmolens in het algemeen en in die van de Groninger in het bijzonder. Hoofdstuk 2 en 3 vertellen over het pellen zelf en de diverse werktuigen hiervoor benodigd. Dit alles ruim voorzien van foto's en fraai uitgewerkte tekeningen, verzorgd door G.J.Pouw. Tenslotte is een alfabetische opgave van echte Groninger en Zaanse begrippen, betreffende het pelvak opgenomen. Kortom een boek om te bezitten en om zo nu en dan eens op te slaan als we nog weer eens iets willen weten over de mooie koren- en pelmolens in ons land.

Het boek met ISBN 90-805339-1-2 is verkrijgbaar bij de boekhandel of bij de Stichting de Groninger Molen, Aweg 5c 9718 CS Groningen voor de prijs van f 32,50.

Leden van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens of het Gilde van vrijwillig molenaars, afd. Groningen kunnen het boek afhalen voor f 27,50 bij het bureau in Groningen. Voor meer info vraag de volgende molenaars: Leen Duym, Henk Berends, Ida Wierenga-Spijk, Bernard Dijk of Bé Oomkens.

Viering 150 jarig bestaan Koren- en pelmolen De Noordstar te Noordbroek

Het was in 1999 150 jaar geleden dat de koren- en pelmolen De Noordstar te Noordbroek werd gebouwd. De Molenstichting was van plan deze heuglijke gebeurtenis te vieren in december 1999. Dit is echter om diverse redenen niet gelukt. Het jubileum zal nu worden gevierd op Hemelvaartsdag **1 juni 2000**. Van 11.00 uur tot 17.00 uur zal er die dag voor de bevolking en andere belangstellenden een markt worden georganiseerd in en om de molen met medewerking van enkele muziek- en dansgroepen.

Het officiële gedeelte voor de genodigden is gepland van 11.00 uur tot 12.00 uur in de schuur bij de molen.

De molenstichting heeft het voornemen de schuur bij de molen te restaureren en uit te breiden en vervolgens in te richten tot een bezoekerscentrum.

De viering van het 150 jarig bestaan van de molen wordt ook aangegrepen om een donateuractie te houden alsmede een actie voor Vrienden van de Noordstar, een club vrijwilligers die zich bezig houdt met de begeleiding van bezoekers en het onderhoud van het terrein om de molen.

Molen "Berg" straks weer aan de top.

Het heeft een tijdje geduurd, maar nog een poosje wachten en ook de restauratie van molen "Berg", de meest westelijke molen van Winschoten, is afgerond.

Zo zijn de molenmakers bezig met het vervangen van de stellingdelen, zodat ook hier weer fatsoenlijk over de stelling gelopen kan worden. Ook krijgt het zwichtstelsel een grondige opknappbeurt, de spin is gedemonteerd en wordt gezandstraald en daarna voorzien van nieuwe verf. Tegelijkertijd zijn de roeden doorgehaald, iets dat na 20 jaar hoog nodig bleek te zijn, namelijk aan de buitenkant zat aardig wat roest, wat je er normaal niet af kon halen. Vervolgens de roeden weer in de loodmenie en een kwast verf erover en ook dat is weer voor de bakker. Wanneer je hier bezig bent kan je de roedewiggen en keerklossen dan beter maar in een keer vervangen, zodat ook hier de eerste tijd geen aandacht meer aan hoeft worden geschonken. Ook de halssteen bleek zijn langste tijd te hebben gehad, zodat hier een nieuw exemplaar van arduin werd gemonteerd.

Binnenin de molen is het nog niet zoals het hoort te zijn, zo ligt er nog steeds een hoop troep van wat de duiven hebben achtergelaten. Ook is er natuurlijk met de restauratie wel het een en ander naar beneden gekomen, maar met een bezem en stofzuiger kan je natuurlijk heel wat beginnen.

Nu maar hopen dat over enkele weken de molen in dusdanige staat verkeert dat er eindelijk eens een keer proefgedraaid kan worden, en dat we op Nationale Molendag de poorten dan toch kunnen openen.

Ik ga hier wel vanuit, we zullen maar afwachten.

Met vriendelijke groet,

Gert Ijpma

Biotoop algemeen

Zoals ook in het jongste nummer van het tijdschrift Molens van De Hollandsche Molen is vermeld, is de wetgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening onlangs gewijzigd. De gemeentebesturen hebben nu een ruimere bevoegdheid van geldende bestemmingsplannen vrijstelling te verlenen. Een door de gemeenteraad vast te stellen voorbereidingsbesluit dat in de Nederlandse Staatscourant moet worden gepubliceerd, is niet altijd meer nodig. Dat betekent dat publicatie van dergelijke afwijkingen van de regels alleen maar in regionale dagbladen of advertentiebladen behoeft plaats te vinden. De termijnen voor het inzien van de stukken en het indienen van bedenkingen/bezwaren zijn in het algemeen vrij kort.

Daarom: nogmaals een dringend verzoek aan alle molenaars, bestuurders van molenorganisaties en molenliefhebbers om bij het zien van een publicatie voor een bouw- en/of beplantingsplan in de omgeving van een molen contact op te nemen met de biotoopwacht.

Nog beter is de betrokken biotoopwacht in te lichten over geruchten en/of berichten in de regionale- en lokale pers in dit vlak. We moeten met ons allen voorkomen, dat de biotoop van de windmolens nog verder verslechtert en de molens door nieuwe hoge gebouwen of bomen aan het zicht worden onttrokken en door de grotere windbelemmering minder kunnen draaien.

Bé Oomkens.

*Kort verslag van de Gilde vergadering op donderdag 16 maart
in café De Engelstede in Engelbert*

Voorzitter Leen Duym gaf in zijn inleiding een overzicht van alle activiteiten van het Gilde en de andere twee provinciale molenorganisaties. Zo worden de Gilde leden dit jaar benaderd om mee te doen met de website www.groningermolens.nl, waar ook moleneigenaren, molenliefhebbers en ondernemingen die met molens te maken hebben voor worden uitgenodigd.

Er ontstond een uitgebreide discussie over de proefexamens op de molens. De laatste keer dat er een proefexamen werd afgenomen hadden de examenkandidaten slechts twee weken de tijd om zich voor te bereiden op de molen waar het proefexamen werd afgenomen. Dit bleek volgens het bestuur een toevalligheid te zijn. Vanuit de Gilde leden werd er op aangedrongen om toch vier weken de tijd te hebben om zich op het proefexamen voor te bereiden. Het bestuur wenste die garantie echter niet te geven, daar er zich altijd onvoorziene omstandigheden kunnen voordoen.

Na de vergadering werd er een (oude) film vertoond over het vervaardigen van molenstenen. De film maakte heel goed duidelijk dat er ontzettend veel werk zit in het hakken van een klomp steen tot een molensteen zoals deze bij de molen wordt afgeleverd. Voor de vrijwillige molenaars gaf de film aanleiding tot veel discussie en begrip voor de hoge prijs van een koppel molenstenen.

Archief en werkplaatsinventaris molenmaker Wiertsema te Scheemda

In het voorjaar van 1999 werden met mevrouw R. Talens de eerste contacten gelegd met de bedoeling zo mogelijk de inventaris van de werkplaats en het eventueel nog aanwezige archief van de molenmakersfamilie Wiertsema in Eexta (Scheemda) voor het nageslacht te behouden. Mevrouw Talens woonde vele jaren in de molenmakerswoning, waar ze als oomzegger de huishouding deed. Nadat Harm (Harms) Wiertsema in 1979 overleed, bleef ze in het huis wonen en zorgde ze ervoor dat de werkplaats met het molenmakersgereedschap onaangeroerd bleef bestaan. Contacten met het Openluchtmuseum te Arnhem, om daar een deel van het gereedschap onder te brengen, liepen op niets uit, evenals andere pogingen om de inventaris te behouden.

Wegens de gevorderde leeftijd van mevrouw Talens en de slechte staat van de woning, werd besloten dat ze in december 1999 een woning zou betrekken in de nieuw te bouwen seniorenflat tegenover de molenmakerij. De molenmakerswoning en de werkplaats werden op afbraak verkocht. Ofschoon mevrouw Talens met moeite was te bewegen een goede plaats voor de spullen te zoeken, noopte de korte tijd die nog restte tot aan de sloop haar tot actie. En nadat door bemiddeling van de heren J.P. Koers van de Historische vereniging Gemeente Scheemda, G.J. de Vries van de vereniging Vrienden van de Groninger Molens en B. Oomkens molenaar van molen Dijkstra te Winschoten, in de schuur van molen Dijkstra een zeer geschikte plek was gevonden, en waarin zelfs de gehele werkplaats kon worden ondergebracht, gaf ze haar toestemming.

In mei 1999 werd begonnen met het ontruimen van de werkplaats. Eerst werden de gereedschappen als schaven, beitels, zagen, boren, enz. overgebracht. Daarna de molenonderdelen, als eiken kammen, het ijzerwerk, hout, enz. en tot slot ook nog de machines, t.w. een draaibank, een schaaftank, een lintzaag en een slijpsteen. Medio oktober was alles overgebracht naar de schuur en gedeeltelijk in de molen Dijkstra.

Geheel onverwachts overleed mevrouw R. Talens op 21 oktober en moest de woning door nabestaanden worden ontruimd. Daarbij kwam ook nog de restanten van het bedrijfsarchief tevoorschijn, bestaande uit losse correspondentie, kasboeken en notitieboekjes en allerlei familielocumentatie. Het gehele archief werd daarna geïnventariseerd en zo ont sloten voor verder onderzoek.

De inventarisatie is als volgt: correspondentie 1888-1939; correspondentie 1940-1965; nota's 1940-1965; zakboekjes 1879-1947; kasboeken 1922-1972; molenfoto's; Catalogi; vervoer; tekeningen; overige documentatie; persoonlijk stukken 1877-1979; familiefoto's en Molenboeken. Het molenmakersarchief is ondergebracht in de archiefruimte van de Historische vereniging Gemeente Scheemda bij de stichting 't Grunneger Bouk Stationsstraat 11b te Scheemda, waar het tijdens kantooruren is te bestuderen.

De molenmakersgereedschappen zijn ondergebracht in de stichting Historische Werkplaats Molenmaker Wiertsema

De historische werkplaats in de schuur bij molen Dijkstra, Nassastraat 65 te Winschoten wordt op 12 mei om 16.00 uur geopend. De molenmakerswerkplaats heeft behoefte aan vrijwilligers die af en toe willen helpen met het openstellen van de werkplaats. Er zijn plannen om de werkplaats nog beter in te richten. Ook hiervoor zijn vrijwilligers nodig. Informatie hierover kunt u krijgen bij de heer B. Oomkens, Nassastraat 65 te Winschoten, tel 0597-414269.

AGENDA

- 1 apr voorjaarsvergadering Gilde van Vrijwillig Molenaars te Arnhem
8 apr Theorie
15 apr Excursie Molenwerkgroep Oost Groningen
voorjaarsvergadering Molenwerkgroep Oost Groningen

Open dagen Oost-Groninger Molens

- 6 mei Molens in Weddermarke en Wedderveer
13 mei **Nationale Molendag**
20 mei Molens in Winschoten
zo 28 mei Molen in Ganzedijk (Finsterwoide)
- Hemelvaart 1 juni Noordstar in Noordbroek **JUBILEUMFEEST**
3 juni Molens in Weddermarke en Wedderveer
10 juni Onrust in Oude-Pekela en Noordstar te Noordbroek
17 juni Vestingmolen Bourtange
24 juni de Dellen in Nieuw-Scheemda
25 juni de Westerse in Nieuw-Scheemda

De hierboven genoemde molens zijn geopend van 13.00 - 16.00 uur.

Vriescheloo: de Korenbloem elke zaterdag en zondag van 10.00 - 16.00 uur open.

Delfzijl: de Adam elke zaterdag van 14.00 - 17.00 uur open.

Nieuw-Scheemda: de Dellen of de Westerse molen, elke maandagavond tot zonsondergang.

Eemshaven: de Goliath elke zaterdag en zondag van 13.30 - 17.00 uur.

Farnsum: de Acolus elke dinsdag en donderdag n.m. open met uitzondering van de schoolvakanties.

Inlichtingen: H. Bossen,
Tel 0599-313128.

Lekker komt van

**slagerij
huizing**

Feiko Clockstraat 110
tel. 0597 - 614860 - Oude Pekela

Kwaliteit is onze reclame.

Brood- en banketbakkerij

BRANS

Feiko Clockstraat 172 * tel. 0597 - 612491 * Oude Pekela

Ruime sortering gebak en chocolaterie.

**Ook uw advertentie had hier
kunnen staan.**

**Voor meer info,
bel 06 - 55 79 66 21**